

Warszawa, dnia 6 lipca 2023 roku

Pan
Sebastian Kaleta
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

dot. DPG-III.4675.1.2023

Szanowny Panie Ministrze,

organizacje zrzeszające tłumaczy przysięgłych tj. **Bałtyckie Stowarzyszenie Tłumaczy, Lubelskie Stowarzyszenie Tłumaczy, Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich, Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS oraz Związek Zawodowy Tłumaczy Przysięgłych w Polsce** dziękują za zaproszenie do zgłaszania uwag do projektu zmian Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego.

Choć zmiany w przedłożonym do konsultacji projekcie rozporządzenia zmierzają w oczekiwanym przez środowisko tłumaczy przysięgłych kierunku, to jednak pewne proponowane rozwiązania nie mogą zostać ocenione pozytywnie.

Poniżej przedstawiamy nasze stanowisko ws. proponowanych zmian.

1. „Podwyżka” wynagrodzeń tłumaczy przysięgłych – § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego

Proponowane kwoty wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych przyjmujemy z umiarkowanym optymizmem. Kwoty te niestety nie stanowią podwyżki – w świetle bardzo wysokiej obecnie inflacji **waloryzują jedynie** wynagrodzenie tłumaczy. Nadmieniamy, że wynagrodzenie tłumaczy do roku 2019 nie było zmieniane przez 14 lat i podniesienie stawek w 2019 roku nie wyrównało erozji siły nabywczej stawek w stosunku do stawek wprowadzonych Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w dniu 24 stycznia 2005 roku (jednorazowe „podwyżki” nie wyrównują początkowych stawek do poziomu inflacji).

Proponujemy zatem podniesienie stawek wprowadzonych w 2019 r. o **50%** oraz ponawiamy postulat wprowadzenia przepisu o **okresowej indeksacji stawek tłumaczy do poziomu inflacji**, czyli trwałego mechanizmu, który na stałe uchroni środowisko tłumaczy przysięgłych przed pauperyzacją wynikającą z postępującej inflacji. Takim mechanizmem będzie coroczne indeksowanie stawek wynagrodzenia za czynności

tłumacza przysięgłego obiektywnym wskaźnikiem w formie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Proponujemy wprowadzenie do Rozporządzenia zapisu w brzmieniu:

„Stawki wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego są corocznie indeksowane średniorocznym wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Minister Sprawiedliwości obwieszcza jednolity uaktualniony tekst Rozporządzenia w sprawie wynagradzania tłumaczy przysięgłych w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych za rok ubiegły. W przypadku, gdy wskaźnik ten wynosi zero lub jest ujemny, w danym roku mechanizmu indeksacji nie stosuje się.”

2. Tłumaczenie – na wniosek zlecającego – w ciągu 24 godzin oraz w postępowaniu przyspieszonym – § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego

Propozycja Ministerstwa Sprawiedliwości:

„Za sporządzenie tłumaczenia – na wniosek zlecającego – w ciągu 24 godzin od momentu zlecenia oraz w postępowaniu przyspieszonym stawki określone w ust. 1 podwyższa się o 100%”.

Propozycja organizacji:

„Za sporządzenie tłumaczenia – na wniosek zlecającego – w trybie pilnym po każdorazowym uzgodnieniu z tłumaczem wykonania tłumaczenia w takim terminie oraz w postępowaniu przyspieszonym stawki określone w ust. 1 podwyższa się o 100%”.

3. Wynagrodzenie za sporządzenie dodatkowych egzemplarzy – § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego

Propozycja Ministerstwa Sprawiedliwości:

„Wynagrodzenie za sporządzenie dodatkowych egzemplarzy poświadczonych tłumaczeń wynosi 64gr za każdą dodatkową stronę tłumaczenia.”

Propozycja organizacji:

„Wynagrodzenie za sporządzenie dodatkowych egzemplarzy poświadczonych tłumaczeń wynosi 6 zł za każdą stronę obliczeniową tłumaczenia.”

Uzasadnienie:

Postulujemy ustalenie wynagrodzenia za stronę obliczeniową (1125 znaków) dodatkowych egzemplarzy poświadczonych tłumaczeń na poziomie opłaty notarialnej – 6 zł za każdą rozpoczętą stronę (§ 12 (wypisy, odpisy i wyciągi) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej).

Za możliwością zastosowania § 12.1. Rozporządzenia w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej przemawia fakt, że przywołany zapis dotyczy czynności analogicznej do sporządzenia kopii tłumaczenia. Ponadto, zgodnie z § 8.1. Rozporządzenia w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego „za stronę uważa się 25 wierszy, a za wiersz – 45 znaków”, natomiast w myśl § 12.2. Rozporządzenia w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej „za stronę uważa się tekst obejmujący nie mniej niż 25 wierszy”. Należy dodać, że wcześniejsze (uchylone) Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 1986 r. w sprawie wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych przewidywało za sporządzenie kopii tłumaczenia wynagrodzenie w wysokości 20 % stawki za tłumaczenie. Proponowana przez ustawodawcę kwota 64 gr jest rażąco niska, nie obejmuje nakładu pracy koniecznego do wykonania dodatkowego egzemplarza ani kosztów materiałów, a ponadto jest niższa od kosztu wykonania kserokopii, którą organy mogłyby wykonać we własnym zakresie (za poświadczeniem zgodności z oryginałem tłumaczenia).

4. Sumowanie stawek § 3 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego

Propozycja Ministerstwa Sprawiedliwości:

„2) w § 3 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

2. Podstawy podwyższenia stawek nie podlegają sumowaniu.”

Propozycja organizacji:

„2) w § 3 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

2. Podstawy podwyższenia stawek podlegają sumowaniu. W przypadku występowania więcej niż jednego utrudnienia, o których mowa w § 3 pkt. 1-3 powyżej, należność za takie tłumaczenie podwyższa się o 50%.”

Jednocześnie postulujemy dodanie w § 3 pkt. 4 w brzmieniu:

„4) sporządzonych językiem niewspółczesnym lub archaicznym alfabetem,”

lub: „4) sporządzonych odręcznym językiem dawnym lub archaicznym alfabetem,”

Uzasadnienie:

Określone w § 3 obowiązującego Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 261) podstawy podwyższenia stawek to teksty:

- 1) zawierające frazeologię i terminologię specjalistyczną,
- 2) sporządzone pismem ręcznym lub przez wypełnienie pismem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych pismem technicznym,
- 3) trudne do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym.

Nietrudno sobie wyobrazić, że powyższe podstawy podwyższenia mogą zaistnieć łącznie lub w każdej możliwej konfiguracji, w szczególności tekst może zostać sporządzony pismem ręcznym oraz zawierać frazeologię i terminologię specjalistyczną. W takiej sytuacji tłumacz ma podwójnie „utrudnione zadanie” i proponowane wynagrodzenie tłumacza wyłącznie z jednej podstawy podwyższenia stawki o 25% jest niezrozumiałe i krzywdzące.

Dlatego też proponujemy sumowanie dwóch stawek za utrudnienia. Proponowana zmiana doceni codzienny trud tłumaczy przysięgłych mierzących się nierzadko z tekstami sporządzonymi ręcznie, trudnymi do odczytania ze względu na stopień zniszczenia oraz zawierającymi terminologię specjalistyczną.

Ponadto proponujemy przyjęcie nowej podstawy podwyższenia stawki za tłumaczenie tekstów sporządzonych językiem niewspółczesnym lub archaicznym alfabetem lub: sporządzonych odręcznym językiem dawnym lub archaicznym alfabetem. Takie teksty należy traktować analogicznie jak teksty zawierające frazeologię i terminologię specjalistyczną, gdyż ich tłumaczenie jest czynnością czasochłonną i wymaga od tłumaczy przysięgłych zwiększonego wysiłku intelektualnego w porównaniu do tłumaczenia tekstów pisanych językiem współczesnym.

5. Sprawdzenie i poświadczenie części statycznej – § 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacz przysięgłego

Propozycja Ministerstwa Sprawiedliwości:

„Dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

2. Za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia części statycznej formularza przetłumaczonego przez inną osobę wynagrodzenie wynosi 30% stawki przewidzianej za tłumaczenie określonej w § 2 ust. 1.”;

Propozycja organizacji:

„Dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

2. Za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia części statycznej formularza ENA/END opublikowanego w aktach prawnych Unii Europejskiej i dostarczonego przez organ zlecający w języku tłumaczenia w wersji edytowalnej tłumaczowi należy się wynagrodzenie w wysokości 50% stawki przewidzianej za tłumaczenie określonej w § 2 ust. 1”;

Doceniamy dostrzeżenie przez Ministerstwo Sprawiedliwości konieczności ustanowienia wynagrodzenia dla tłumacza przysięgłego za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia części statycznej formularza przetłumaczonego przez inną osobę, jednakże proponowana stawka 30% stawki przewidzianej za tłumaczenie określonej w § 2 ust. 1 Rozporządzenia jest zbyt niska. Jej wysokość powinna wynosić, co najmniej tyle, ile wynosi wynagrodzenie za sporządzenie poświadczanego odpisu pisma w języku obcym tj. 50% stawki przewidzianej za tłumaczenie określonej w § 2 ust. 1.

6. Tłumaczenia ustne – § 6 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego

Propozycja Ministerstwa Sprawiedliwości:

„w § 6 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wynagrodzenie za tłumaczenie ustne za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza wynosi stawkę jak za stronę tłumaczenia określoną w § 2 ust. 1 pkt 2 i powiększoną o 30%, a w postępowaniu przyspieszonym oraz za tłumaczenie wykonane w ciągu 24 godzin od zlecenia jak za stronę tłumaczenia określoną w § 2 ust. 1 pkt 2 o 100%.”.

Propozycja organizacji:

„§ 6.1. Wynagrodzenie za tłumaczenie ustne za pierwszą godzinę obecności tłumacza wynosi stawkę jak za stronę tłumaczenia określoną w § 2 ust. 1 pkt 2 powiększoną o 200%, za każdą kolejną godzinę obecności tłumacza wynagrodzenie wynosi stawkę jak za stronę tłumaczenia określoną w § 2 ust. 1 pkt 2 powiększoną o 100%. W przypadku wezwania tłumacza na tłumaczenie ustne do miejscowości poza miejscem zamieszkania tłumacza, tłumaczowi przysługuje wynagrodzenie za czas poświęcony na dojazd, wynagrodzenie takie wynosi 50% stawki za każdą godzinę obecności tłumacza powyżej pierwszej godziny. W przypadku tłumaczeń ustnych w postępowaniu przyspieszonym oraz za tłumaczenie wykonane w ciągu 24 godzin od zlecenia powyższe stawki podwyższa się o 100%.”

Uzasadnienie:

Tłumaczenie ustne jest niezwykle wyczerpujące i wymaga szczególnych umiejętności jako wysokospecjalistyczny i interdyscyplinarny rodzaj tłumaczenia. Obecnie obowiązująca stawka za godzinę tłumaczenia ustnego w postępowaniu przygotowawczym i sądowym w aktualnie obowiązującej wysokości, podobnie jak stawka w wysokości proponowanej w projekcie Rozporządzenia nie odpowiadają aktualnym warunkom rynkowym i nie wynagradzają faktycznego nakładu dodatkowej pracy niezbędnej do przygotowania się do wykonywania w sposób profesjonalny tego tłumaczenia. Skutkuje to w konsekwencji poważnymi kłopotami po stronie organów wymiaru sprawiedliwości, które nie są w stanie należycie zabezpieczyć obsługi tłumaczeniowej prowadzonych czynności. W przypadku tłumaczeń jednogodzinnych po odjęciu od proponowanych stawek kosztów związanych z

dojazdem oraz uwzględnieniu czasu koniecznego na dojazd, proponowana stawka nie osiąga nawet ustawowej minimalnej stawki godzinowej wynagrodzenia za pracę. Zatem, utrzymanie dotychczasowego sposobu rozliczania tłumaczeń ustnych jest sprzeczne z interesem wymiaru sprawiedliwości.

Jednocześnie wśród proponowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości zmian zabrakło kluczowych propozycji środowiska tłumaczy przysięgłych, które prezentujemy poniżej, wnosząc jednocześnie o ich przyjęcie.

1. Coroczna waloryzacja stawek wynagrodzenia dla tłumaczy przysięgłych oparta o wskaźnik waloryzacji określony w art. 89 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504 z późn. zm.) lub analogiczny wskaźnik wyliczany na zasadach określonych w ww. przepisie.

2. Ustanowienie 30 dniowego terminu na wypłatę wynagrodzenia za tłumaczenie (liczonego od dnia otrzymania przez te podmioty faktury lub rachunku) dla sądu, prokuratury, Policji oraz organów administracji publicznej wskazanych w art. 15 Ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1326).

Od lat tłumacze przysięgli borykają się z nieuzasadnionym zwlekaniem przez podmioty wskazane w art. 15 ww. ustawy (głównie przez sądy) wypłaty należnego tłumaczowi przysięgłemu wynagrodzenia. Takie działanie jest karygodne i niedopuszczalne.

3. Podwyższenie stawki za sprawdzenie i poświadczenie odpisu pisma sporządzonego w danym języku obcym przez inną osobę do stawki 50%, co ujednolici wysokość wynagrodzenia za ww. czynność z proponowaną przez nas stawką za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia części statycznej formularza przetłumaczonego przez inną osobę.

4. Ustanowienie stawki wynagrodzenia za wgląd w akta o następującej treści:

„Wynagrodzenie za wgląd w akta wynosi 50% stawki za tłumaczenie ustne za każdą godzinę obecności tłumacza powyżej pierwszej godziny.”

Zapoznanie się z aktami sprawy jest niezbędną czynnością w ramach profesjonalnego przygotowania się do tłumaczenia ustnego. Proponowane Rozporządzenie nadal nie przewiduje wynagrodzenia za wgląd w akta. Zaznajomienie się z aktami sprawy przyczyni się sprawnego i rzetelnego przeprowadzenia postępowania, a wprowadzenie stawki za wgląd w akta wraz z wyższą stawką za godzinę tłumaczenia ustnego wynagrodzi tłumaczowi dodatkowy czas wymagany na sumienne i w pełni profesjonalne przygotowanie do tłumaczenia.

5. Dostęp tłumaczy przysięgłych do Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych. Dostęp do portalu ułatwi tłumaczom przysięgłym zaznajomienie się ze sprawą, w której tłumaczeniu biorą udział (obecnie z dokumentacją wytworzoną przez sąd, a docelowo w przyszłości, gdy będzie to możliwe, z całością akt sprawy).

6. Wprowadzenie stawki za tłumaczenie pisemne z nagrania audio lub wideo (odsluch i transkrypcja nagrań oraz ich tłumaczenie) na następujących zasadach:

stawka za odsluch oraz sporządzenie transkrypcji jak za stronę tłumaczenia określoną w § 2 ust. 1 zsumowaną ze stawką za tłumaczenie ustne za każdą rzeczywistą rozpoczętą godzinę nagrania w wysokości stawki jak za tłumaczenie ustne powyżej pierwszej godziny tłumaczenia ustnego (tj. § 6 pkt 1) podwyższoną o 30%.

Jednocześnie postulujemy dodanie w § 6 ust. 5 o brzmieniu:

„5. Za odsluch i transkrypcję nagrania zawierającego frazeologię i terminologię specjalistyczną, leksykę nienormatywną albo nagrania trudnego do odsłuchania ze względu na złą jakość stawkę za odsluch oraz sporządzenie transkrypcji podwyższa się o 25%. Podstawy podwyższenia stawek podlegają sumowaniu.”

Aktualnie Rozporządzenie nie przewiduje stawki za tłumaczenie pisemne z dokumentu, który ma postać audio lub wideo. Dowody w postaci nagrania są dopuszczane i coraz częściej wykorzystywane w sprawach sądowych, co za tym idzie czynność odsluchu, sporządzenia transkrypcji i dokonania tłumaczenia coraz częściej jest zlecana tłumaczom przysięgłym. Jest to czynność trudna i czasochłonna, a nagrania bardzo często są niskiej jakości. Należy przewidzieć stawkę za odsluch na podstawie faktycznej liczby godzin odsluchu na podstawie oświadczenia tłumacza (nie godzin nagrania). Proponujemy, aby stawka ta była zrównana ze stawką za tłumaczenie ustne i podwyższona o 30% w związku z koniecznością sporządzenia następnie tłumaczenia poświadczanego na piśmie.

Jednocześnie postulujemy wprowadzenie podwyższenia stawki za odsluch i transkrypcję w sytuacji, gdy nagranie zawiera frazeologię i terminologię specjalistyczną, leksykę nienormatywną albo nagranie jest trudne do odsłuchania ze względu na złą jakość. Podwyższenie wynagrodzenia za odsluch i transkrypcję wynosiłoby 25%, a w przypadku zaistnienia podstaw podwyższenia łącznie lub w każdej możliwej konfiguracji podlegałyby sumowaniu (analogicznie, jak w przypadku podstaw podwyższenia stawki określonych w § 3 Rozporządzenia).

7. Sumowanie podstaw podwyższenia wynagrodzenia wykonanego w porze nocnej w niedzielę lub święto.

Postulujemy dodanie w § 6 ust. 4 w brzmieniu:

„4. Wynagrodzenie za tłumaczenie ustne, o którym mowa w ust. 1 wykonywane w porze nocnej w rozumieniu art. 151⁷ § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320) i jednocześnie w niedzielę lub w święto, powiększa się o 40%.”

Na tle § 6 ust. 3 Rozporządzenia wytworzyły się dwie odmienne praktyki obliczania wynagrodzenia za tłumaczenie ustne przeprowadzone w porze nocnej w niedzielę lub w święto. Pierwsza, niesumująca podstaw podwyższenia wynagrodzenia w postaci pory nocnej i niedzieli lub święta oraz druga – w naszej ocenie prawidłowa – sumująca podstawy podwyższenia wynagrodzenia. By ujednoczyć zasady podwyższenia wynagrodzenia postulujemy by w sytuacji, gdy zachodzą dwie podstawy podwyższenia wynagrodzenia, czyli wykonanie tłumaczenia w porze nocnej w niedzielę lub święto uległy one zsumowaniu i wynosiły 40%, by nie dochodziło do krzywdzącej dla tłumaczy przysięgłych interpretacji § 6 ust. 3 Rozporządzenia.

Wierzimy, że zaprezentowane uwagi oraz przedłożone propozycje staną się przyczynkiem do wspólnej debaty nie tylko na temat nowelizacji Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, ale przede wszystkim pozwolą Ministerstwu Sprawiedliwości spojrzeć na całość regulacji dotyczących tłumaczy przysięgłych i poprawy warunków ich pracy na rzecz sądów, prokuratury, Policji oraz organów administracji publicznej.

Z poważaniem

Bałtyckie Stowarzyszenie Tłumaczy, prezes Łukasz Mrzygłód

Lubelskie Stowarzyszenie Tłumaczy, prezes Irmina Daniłowska

Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich, prezes Elżbieta Janssen-Stenko

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS, prezes dr
Marta Czyżewska

Związek Zawodowy Tłumaczy Przysięgłych w Polsce, przewodniczący Jan A. Bukowski